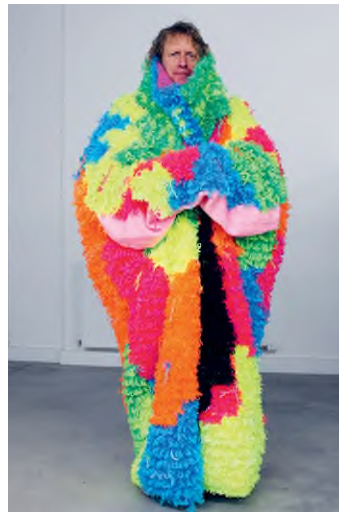
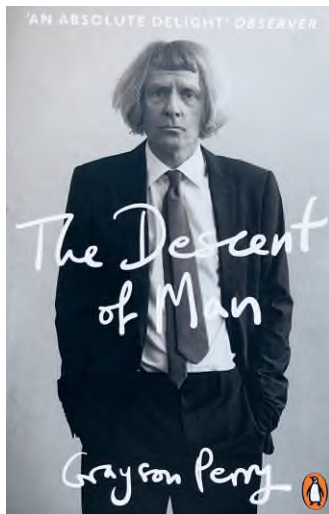

Grayson Perry A Férfi alászállása (The Descent of Man) címmel írt könyvet arról, hogy mit gondol a 21. századi férfiszerepről és a maszkulinitás kortárs lehetőségeiről. A könyvben megfogalmazottak szoros összefüggésben vannak a szerző képzőművészeti tevékenységével – amihez sok új adalékot is kap az olvasó.

Szilágyi Róza Tekla

A FÉRFIASSÁG TRÓNFOSTÁSA

Grayson Perry-gyorstalpaló

A *The Descent of Man* borítója és Grayson Perry egy Rachel Choi által tervezett darabban

Fotók: © Artmagazin és © Eamonn McCabe / HUNGART © 2020

Grayson Perryről, a hatvanadik életévét nemrégiben betöltött, brit származású képzőművészről, aki 2003-ban megnyerte az egyik legrangosabb nemzetközi képzőművészeti elismerést, a Turner-díjat, gyakran elhangzik, hogy „brit nemzeti kincs” és „létezése önmagában kárpótlás a Brexitért”. Perry tevékenysége kifejezetten széles körű, Twitter-

bemutatója szerint: művész, műsor-készítő, transzvesztita, előadó és tanár (a brit Royal Academy tagjaként a University of Arts London kancellárja), plüssmedve-imádó, tévéfüggő, aki vérbeli bicikliként (a sportot versenyszerűen is űzte) szeret két keréken létezni. Perry felesége, Philippa Perry neves pszichoterapeuta, így nem meglepő,

hogy a brit képzőművész is hosszú évek óta jár terápiára. Tipikus 21. századi hírességként nem titkolja véleményét a terápia fontosságáról és boldogan osztja meg ott leszárt tapasztalatait. Amely szerint mindenki csak saját érzelmi lencséjén keresztül képes a világ befogadására – milyen szép is lenne, ha ezt néha félretéve objektív lencsén keresztül is

Részlet a Múcsarnok 2003-ban rendezett *Micro/Macro: Brit művészet 1996–2002* című kiállításából Grayson Perry munkáival

© Múcsarnok Archivuma / HUNGART © 2020

körülnézhetnénk –, ezért csak a kertelés- és mellébeszélés-mentes terápia járhat sikerrel. Saját elmondása szerint, miután látta, hogy a mellébeszélés mellőzése milyen sikerekhez vezet a pszichológusnál, a tanulást terápian kívüli életébe is beépítette, és annak minden területén igyekszik alkalmazni.

Anélkül, hogy Perry tevékenységét a terápia fontosságára és bulvárrészletekre egyszerűsítsük, az azért biztos, hogy könyve kapcsán a szokásosnál több személyes momentumot érintünk. Perry nagyjából 150 oldalon keresztül értekezik a maszkulinitásról, vagyis a 21. századi férfi lehetőségeiről és szerepeiről, a női jogokért folytatott küzdelem és a férfiak viszonyáról, a férfiak feminizmushoz fűződő viszonyáról, vagy épp a férfiak kihagyott lehetőségeiről és elmulasztott kötelességeiről. Arról, hogy szexistának tekinthető-e a gótikus építészet, milyen hatással lehet a valódi egyenlőség az ellentétes neműek vonzalmára, vagy arról, hogy bár több nő tanul művészetet a felsőoktatásban, mégis, az igazán híres művészek általában férfiakat takarnak. Tehát rengeteg olyan témáról, amelyek valaki más olvasatában aknamezőként

működnének. Perry szerint azonban nincsenek tabu témák – tudjuk, az ember ne beszéljen mellé! –, de nagyon fontos kiemelni, hogy esetében a bátorság tájékozottsággal, megfelelő körültekintéssel és nagy adag jóindulattal társul.

Olvasatában a maszkulinitás azoknak a kulturális sajátosságoknak és viselkedésmódoknak az összessége, amiket a férfinemhez társítunk. Perry már a könyv első oldalain nyilvánvalóvá teszi, hogy szerinte a minden felett uralkodni akaró maszkulinitás romboló formáinak létjogosultságát kétségbe kell vonni, a nemi egyenlőtlenség pedig mindannyiunknak nagy problémát jelent, és enélkül sokkal jobb hely lenne a világ. Arra is rávilágít: általában azok nem szeretnének véget vetni a férfiuralomnak, akik intenzíven élvezik előnyeiket. Perry szerint a legtöbb mai konfliktus eredete az Y kromoszómára szűkíthető le – ez azonban nem meglepő, hiszen a hatalom, pénz és a lehetőségek nagy része összességében véve még mindig a férfiak kezében van. A könyv legkonstruktívabb gondolata, hogy a maszkulinitás társadalmilag most elfogadott szabályai és terhei hosszú távon a férfiak számára

is terhesek. Ahogyan Peggy McIntosh amerikai feminista is megírta már 1988-ban, a férfikiváltságok valójában egy láthatatlan hátizsákban cipelődnek. Ez a hátizsák tele van speciális megkötésekkel és kódokkal, amelyek a kiváltságok mellett terhet is jelentenek (nem mintha ez nem lenne ugyanígy a nők esetében). Könyvében Perry épp ezt a hátizsákot igyekszik kipakolni. Célja tehát egyáltalán nem az, hogy leszámoljon a férfiakkal – hogy is tenne ilyet, amikor elmondása szerint a látszat ellenére ő maga is kifejezetten maszkulin vonásokkal rendelkezik. Sok személyes történetet oszt meg erről, hogy az olvasó egy pillanatra se bizonytalanodjon el: ki az elbeszélő, honnan, mondhatni, milyen hátizsákkal érkezett. Megtudjuk, hogy Perry fiatal korában kifejezetten agresszív volt – és a terápia segítségével vált mérges fiatalemberből türelmes felnőtté. A kis Grayson például rokonainál vendégeskedve nem volt hajlandó virágos tányérból enni – egy kék csikos tányérszettel segítségével sikerült a konfliktust elsimítani. Leírja, hogy már gyerekkorában is érdekelték a női ruhák, fiúruhái közül viszont csak az iskolai egyenruhákra emlékszik tisztán,

Grayson Perry a Yuxuan Yang által tervezett
kancellári köntös próbáján 2018-ban
Forrás: YouTube

Grayson Perry: *Revenge of the Alison Girls*
(*Az Alison lányok bosszúja*), 2000
Forrás: Flickr

semmi másra. Megtudjuk, hogy bár sosem volt autója, amikor az újságban meglátott egy új Jaguar-modellt, azonnal birtokolni akart egyet – mégpedig pirosat. És mivel megengedhetné magának, azonnal el is képzelte, hogy az autóban ülve rokonai felé veszi az irányt, hogy felvágjon vele. Amikor ezt elmesélte a feleségének, ő kinevette, mondván, úgy tűnik, legbelső énje a sok terápia és önreflexió ellenére még mindig irreális és szükségtelen elvárásoknak, vagyis egy maskulin ideálképnak igyekszik megfelelni.

Ennek kapcsán meg is magyarázható, miért tűnik fel gyakran Perry munkáiban egy Alan Measles nevű plüssmackó.

Measles mint kanyaró, amit Perry akkor kapott, amikor a mackót is, karácsonyi ajándékba, és Alan, ami az akkori szomszédban lakó kisfiú keresztnéve. Gyerekkorában Perry domináns maskulin kvalitásokat megtestesítő példakép hiányában kitalált magának egyet, és azt az idealizálásig tökéletesítette – mindezt pedig plüssmackójára vetítette ki, aki különböző játékszituációkban szimbolikusan bevezette őt a férfiak világába.

Visszatérve a már említett Twitter-be mutatkozás eddig meg nem magyarázott elemeire: Perry műsorkészítő is, tévés személyiség – 2013-ban a brit ízlést taglaló *All in the Best Possible Taste*

*with Grayson Perry*ért, 2015-ben pedig a *Grayson Perry: Who Are You?*-ért nyert BAFTA-díjat. Egyébként transzvesztita, hiszen izgalomba jön attól, hogyha női identitást sugalló ruhákat viselhet, de azt elutasítja, hogy ezáltal bármennyivel többet tudhatna arról, milyen nőnek lenni. Férfiként nevelték, férfiként nőtt fel, férfiként lett híres – csak épp nőnek öltöző férfiként. Sőt a gondolatot kifejezetten sértőnek találja a nők szempontjából. Pontosan tudja, hogy PR-szempontról szerencsés elem női ruhák iránti vonzalma – viszont időbe telt, míg onnan, hogy nőnek szeretne tűnni, eljutott odáig, hogy egy, a maskulinitással kapcsolatos döntéseket bátran

Grayson Perry: *The Annunciation of the Virgin Deal* (Angyali üdvözet, avagy a szeplőtelen üzlet), 2012, gyapjú, pamut, akril, poliészter és selyemkárpit, 200 x 400 cm, Arts Council Collection, London

Forrás: Flickr

meghozó férfiként tekintsen magára. Ahogyan a *The Descent of Man*-ben is írja, nagy kár, hogy a komolysággal kapcsolatos esztétikát kisajátították a férfiak, akiknek munkaruhái (öltönyök, kezeslábasok) sokszor a jelentéktelenség páncéljai. Perry talán éppen ez ellen áll ki, amikor professzionális helyzetekben színes, virágos, mintát mintára halmozó (női) ruhákban jelenik meg. Többéves hagyomány már, hogy a University of Arts London diplomaosztóján Perry valamelyik diákja által tervezett ruhakölteményben jelenik meg – a hallgatók minden évben versengenek ezért a lehetőségért.

Grayson Perry szerint az emberek általában teljes természetességgel kreálnak mindenből történetet – mindannyian narratív lények vagyunk, ez a legtermészetesebb módja annak, hogy tematizáljuk a körülöttünk és velünk történő dolgokat. A narratívaépítés Perry képzőművészeti munkáiban is visszaköszön, kerámiai és faliszőnyegek történeteket

mesélnek el. 23 évesen kezdett el kerámiákat csinálni – elmondása szerint abban az időben az iparművészet még a művészeti világ vakfoltjának számított. Valósággal fürdött abban, hogy a kerámiákat akkoriban, de valamennyire még ma is, valami megmagyarázhatatlan, vidékies atmoszféra lengi körül. Alapvetően klasszikus formákkal dolgozik, munkái a tárgyakon ábrázolt figuráktól, jelenetekről (aktuális történetek, Perry életének momentumaira utaló szimbólumok, politikai és társadalmi kérdések) lesznek igazán kortársak. Vázái, szőnyegek dekoratívak és ténylegesen használhatóak – lennének, ha nem a világ vezető galériáinak kiállításain találkozánk velük.

Perry egy interjúban úgy nyilatkozott, egyáltalán nem izgul azon, hogy tevékenysége és megnyilvánulásai megbotrántoztatóak-e. Kijelentése nem meglepő, munkáinak, szerepléseinek és megjelenéseinek legtöbbje alátámasztja attitűdjét: tényleg nem érdeklik a társa-

dalmi elvárások és a fejlődést véleménye szerint sokszor nem segítő konvenciók. Azt is elmesélte, hogy több mint húsz évig igyekezett nőnek tűnni, és amikor női ruhákat viselt, mindig azon aggódott: minthogy ezzel kitűnik a tömegből, extra figyelmet kap és a fókuszált figyelemnek köszönhetően lelepleződik az álca, rájönnek, hogy valójában férfi. Néhány évtized elteltével azonban ráébredt: valójában szüksége van erre az extra figyelemre, ettől tud kiteljesedni, ekkor döntött úgy, hogy nem fektet több energiát az addigi álca fenntartásába. Büszkén vállalja, hogy ő egy férfi, aki szeret nőnek öltözni. A figyelmet azóta is megkapja, de szerencsére nem él vissza vele – sőt igyekszik a rá kíváncsi emberek figyelmét is kényes témákra irányítani. Hiszen van belőlük elég.

Grayson Perry: *The Descent of Man*. Penguin, 2017, 160 oldal, 8,99 £
